

Таҳририят кенгаши:

Х.Б.Юнусов – СамДВМЧБУ ректори,
профессор (раис)
Ж.А.Азимов – ЎЗР ФА академиги (аъзо)
Б.Т.Норқобилов – Ветеринария ва чорвачиликни
ривожлантириш қўмитаси
раиси (аъзо)
А.И.Ятусевич – РФА академиги (аъзо)
Е.Д.Джавадов – РФА академиги (аъзо)
Ю.А.Юлдашбаев – РФА академиги (аъзо)
Д.А.Девришов – РФА мухбир аъзоси (аъзо)
С.В.Шабунин – РФА академиги (аъзо)
К.В.Племишов – РФА мухбир аъзоси (аъзо)
С.В.Позябин – профессор (аъзо)
Ш.А.Жабборов – профессор (аъзо)

Таҳрир хайъати:

Ҳ.Салимов – профессор
Қ.Норбоев – профессор
А.Даминов – профессор
Р.Б.Давлатов – профессор
Б.Бакиров – профессор
Б.М.Эшбуриев – профессор
Н.Б.Дилмуродов – профессор
Ф.Акрамова – б.ф.д., профессор
Б.А.Элмуродов – профессор
А.Г.Гафуров – профессор
Н.Э.Юлдашев – профессор
Х.Б.Нижозов – профессор
Б.Д.Нарзиев – профессор
Р.Ф.Рўзиқулов – профессор
А.А.Белко – ВДВМА доценти
Д.И.Федотов – ВДВМА доценти
Х.К.Базаров – доцент
Ш.Х.Қурбонов – доцент
Ж.Б.Юлчиев – доцент
О.Э.Ачилов – в.ф.ф.д. (PhD)

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи:

Абдунаби АЛИҚУЛОВ

Муҳаррир:

Дилшод Юлдашев

Дизайнер:

Хусан САФАРАЛИЕВ

Лойиҳа ташаббускори ва раҳбари:

Ветеринария ва чорвачиликни
ривожлантириш қўмитаси

Муассислар:

Ветеринария ва чорвачиликни
ривожлантириш қўмитаси,
“AGROZOOVETSERVIS”

масъулияти чекланган жамияти

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 2018 йил
2 февралда 0284-рақам билан рўйхатга олинган

Журнал 2007 йил сентябрдан чоп этилмоқда

Манзил: 100070, Тошкент шаҳри,
Усмон Носир, 22.

Таҳририят манзили: 100022, Тошкент шаҳри,
Қушбеги кўчаси, 22-уй

Тел.: 99 307-01-68,

Фақат телеграмм учун 97 770-22-35.

E-mail: zooveterinariya@mail.ru
www.Vetmed.uz

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
QISHLOQ XO‘JALIGI VAZIRLIGI
VETERINARIYA VA CHORVACHILIKNI
RIVOJLANTIRISH QO‘MITASI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA
MEDITSINASI, CHORVACHILIK
VA BIOTEKNOLOGIYALAR
UNIVERSITETI**

**PARAZITOLOGIYA VA VETERINARIYA
ISHINI TASHKIL ETISH KAFEDRASI**

Editorial council

Kh.B.Yunusov – rector of Samarkand state university of veterinary medicine, animal husbandry and biotechnology professor (chairman)
J.A.Azimov – UzAS academician (member)
B.T. Norkobilov – Chairman of the Veterinary and Animal Husbandry Development Committee (member)
A.I.Yatusevich – RAS academician (member)
E.D.Djavadov – RAS academician (member)
Y.A.Yuldashbaev – RAS academician (member)
D.A. Devrishov – RAS correspondent member (member)
C.V.Shabunin – RAS academician (member)
K.V.Plemishov – RAS correspondent member (member)
S.V.Pozyabin – professor (member)
Sh.A.Jabborov – professor (member)

Editorial board

C.Salimov – professor
K.Norboev – professor
A.Daminov – professor
R.B. Davlatov – professor
B.Bakirov – professor
B.M. Eshburiev – professor
N.B.Dilmurodov – professor
F.Akramova – doctor of biology – professor
B.A.Elmurodov – professor
A.G.Gafurov – professor
N.E.Yuldashev – professor
Kh.B.Niyazov – professor
B.D.Narziev – professor
R.F.Ruzikulov – professor
A.A.Belko – associate professor of VSAMV
D.I.Fedotov – associate professor of VSAMV
Kh.K.Bazarov – associate professor
Sh.Kh.Kurbanov – associate professor
J.B.Yulchiev – associate professor
O.E.Achilov – doctor of veterinary (PhD)

Acting Chief Editor:

Abdunabi ALIKULOV

Editors:

Dilshod YOLDOSHEV

Designer:

Husan SAFARALIYEV

Published since September 2007

Initiator and leader of the project:

State Committee of Veterinary and Livestock development of the Republic of Uzbekistan

Founders:

State Committee of Veterinary and Livestock development of the Republic of Uzbekistan, “AGROZOOVETSERVIS” Co., Ltd.

Registered in Uzbekistan Press and News agency by 0284

Address: 22, Usmon Nosir, Tashkent, 100070.

Editorial address: 4, Kushbegi, 22. Tashkent, 100022

Tel.: 99 307-01-68,

☎ 97 770-22-35

E-mail: zooveterinariya@mail.ru

www.Vetmed.uz

circulation: Index: 1162

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
FANLAR AKADEMIYASI AKADEMIGI,
VETERINARIYA FANLARI DOKTORI,
PROFESSOR I.X.IRGASHEV
TAVALLUDINING 90 YILLIGIGA
BAG‘ISHLANGAN
“VETERINARIYA
PARAZITOLOGIYASINING DOLZARB
MUAMMOLARI VA ISTIQBOLDAGI
VAZIFALARI”**

mavzusida

**XALQARO ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI**

1-2 NOYABR

SAMARQAND – 2023

QO'YLARNING BRUTSELLYOZ KASALLIGI

Annotatsiya: Maqolada qo'ylarning brutsellyoz kasalligi qo'zg'atuvchisining turlari, kasallik qo'zg'atuvchi manba, chorvachilik xo'jaliklarida brutsellyozni epizotologik holati namoyon bo'lishi, qo'zg'atuvchisining o'rganilish tarixi yoritilgan.

Kalit so'zlar: XEB, Brucella, biovariant, agglyutinatsiya reaksiyasi, (PZR), micrococcus, dezinfeksiya, Orxit, Rev-1.

Kirish. O'zbekistonda chorvachilik, parrandachilik, baliqchilik, asalarichilikni rivojlantirish keyingi yillarda davlat e'tibori miqyosidagi masalalarga kiritilgan.

Sohada zamonaviy ilm fan yutuqlarini puxta o'zlashtirgan kadrlar yetishmayotganligini ham tan olishimiz kerak. Ayniqsa chorvachilik, parrandachilik, baliqchilik sohalarida veterinar mutaxassislariga extiyoj katta. Chorva mollarining zotini yaxshilash, parrandalarda kasalliklarni erta aniqlash va davolash bo'yicha ilmiy ishlar yetarlicha olib borilmayotir. Chorvachilik sohasida yetakchi bo'lib kelgan yurtimizda zotdor mollar bugun chetdan keltirilmoqda.

Bunday e'tiborsizlik va sohaning ertangi rivojini o'ylamaslikni mutlaqo oqlab bo'lmaydi. Ana shu holatlarning barchasini inobatga olib, sohada innovatsion yondashuvni tashkil etish va malakali kadrlar tayyorlash tizimini yo'lga qo'yish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 8- may 2018 qaroriga asosan Sam QXI negizida Sam VMI- Samarqand veterinariya meditsinasi instituti tashkil etildi.

31- mart 2022 yil O'zR PQ-187 ga asosan jahon universitetlari andozasiga mos ravishda Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti tashkil etildi. Hozirgi kunda universitetda 21- ta'lim yo'nalishlari bo'yicha mutaxassislar tayyorlanmoqda, XEB, JSS tashkilotlari andozalariga mos holda fan dasturlari, ishchi dasturlari bakalavriat va magistratura uchun tuzilgan, albatta bu borada tinmaymiz mehnat va oqilona ilmiy-innovatsion yondashuv bu global masala yechimini to'g'ri xal eta oladi.

Mavzuning dolzarbligi. Brutsellyoz kasalligi XEB (Xalqaro epizootik byuro) klassifikatsiyasida A-guruhga kiritilgan, yani jahon veterinariyasida o'ta xavfli infeksiyon kasalliklar guruhiga kiritilgan. Sababi kasallik dunyo mamlakatlarida keng tarqalgan odamlarga

zararsizlantirilmagan kasal mollardan olingan mahsulotlari; go'sht, sut, va sut mahsulotlari orqali osongina yuqadi.

Tadqiqotning maqsadi. Chorvachilik xo'jaliklarida brutsellyoz kasalligini epizotologik holatini aniqlash, brutsellyozni kelib chiqish sabablarini oldini olish, sog'lomlashtirish tadbirlarini olib borish, odamlar va hayvonlarni brutsellyoz kasalligidan himoya qilish.

Tadqiqotning vazifasi. Hozirgi kunda veterinariya meditsinasi mutaxassislarini vazifasi brutsellyoz kasalligining epizootologiyasini aniqlash, diagnostikasi, profilaktikasi, sog'lomlashtirish tadbirlarini veterinariya nizomiga muoffiq ilmiy asoslangan holda mukammal bajarishga qaratilgan. Kasal hayvonlardan olingan mahsulotlarni to'liq zararsizlantirib iste'molga yaroqli yoki yaroqli emasligini mahsus yo'riqnoma asosida hal etish. Yana bir muammo kasallik tarqalishini to'xtatish, sog'lomlashtirish tadbirlarini veterinariya yo'riqnoma-si asosida bajarish.

Brutsellyoz Brucellosis surunkali kechuvchi yuqumli kasallik bo'lib, hayvonlarda homila tashlash, yo'ldosh ushlanib qolish, endometrit, qayta tug'ish faoliyatining buzilishi bilan namoyon bo'ladi.

Brutsellyoz kasalligining qo'zgatuvchisi brusella avlodiga mansub bo'lib, uning 6 ta turi mavjud. Kasallikni qoramollarda Br.abortus, qo'y-echkilarda Br. melitensis, qo'chqorlar epi-didimitida Br. ovis, cho'chqalarda Br. suis, itlarda Br. canis, kalamushlarda Br. neotomae qo'zg'atadi. Odamlar uchun Br. melitensis turi juda xavfli. Br. melitensising 1- va 3-biovarianti qo'ylar orasida kasallikni keng tarqalishiga olib keladi va epizootik, epidemiologik vaziyatni murakkablashtiradi.

Kasallik qo'zg'atuvchisi fizik va kimyoviy ta'sirlarga chidamsiz. 60 °C issiqlikda 30 daqiqada, 70 °C da -5-10 daqiqada, 90-100 °C da tez faolsizlanadi.

Sut-qaymoqda 4-7 kun, kiyim-kechakda-14 kun; pishloq, yog‘, brinzada va tuzlangan terida 67 kun, tuzlangan go‘shtda 3 oy, muzlagan go‘shtda va junda 5 oy faol saqlanadi. Tuproqda, suvda, go‘ngda, xashakda – 4 oy o‘z faolligini saqlaydi. Chiriyotgan materialda faolligini tez yo‘qotadi. Tik tushgan quyosh nuri ta‘sirida brutsella bir necha daqiqadan 2-3 soatgacha, tarqalib tushgan quyosh nuri ta‘sirida bir hafta atrofida yashaydi. Sovuq haroratda 160 kungacha virulentligini yo‘qotmaydi. Muzlatilgan patologik materialda 1,5 yilgacha saqlanadi. Dezinfeksiyalovchi vositalardan 1% li xlorli ohak, 10-20% li ohak eritmasi, 3% li lizol, 3-5% li karbol kislota, 2% li ishqor, 1-2% li formalin qo‘llanilsa, yaxshi natija beradi. Kasallik qo‘zg‘atuvchi manba bo‘lib kasal hayvonlar, ayniqsa, klinik belgilari namoyon bo‘lganda yoki homila tashlaganda ularning homila suvi, homilaning o‘zi, jinsiy a‘zolaridan oqqan shilliq moddalari, suti, siydigi, fekali, buqa urug‘i xizmat qiladi. (1 va 2-rasm).

Brutsellyoz qo‘zg‘atuvchisi qo‘y yelinida 3 yil saqlanadi va doimo sut bilan ajralib turadi. Kasallik yaylov sharoitida juda kamdan-kam yuqadi. Tabiiy sharoitda brutsella sog‘lom organizmga alimantar yo‘l bilan, suv va xashak orqali, ko‘z, burun, og‘iz shilliq pardalari hamda jinsiy a‘zolar orqali yuqadi. Ko‘p hollarda brutsellyoz qo‘ylar suv ichadigan manbalardan tarqaladi. Qo‘chqorlar eng xavfli hisoblanadi, chunki ularda kasallik ko‘pincha yashirin kechadi. Kasallikning tarqalishida yovvoyi hayvonlar, kemiruvchilar va hasharotlarni brutsella tashuvchanligi isbotlangan. To‘yimsiz ozuqalar, zoogigienik talablarga rioya qilmaslik, tashlangan homilani tez olmaslik, dezinfeksiyani o‘z vaqtida bo‘lmasligi, tig‘iz joyda ko‘p qo‘y turishi, go‘ngni o‘z vaqtida tozalamaslik va boshqa omillar umumiy rezistentlikni pasaytiradi va kasallikning rivojlanishiga olib keladi.

Kasallikning rivojlanishi organizmning fiziologik holati, immunoreaktivligi, qo‘zg‘atuvchining virulentligi va organizmga tushgan. Ayrim hayvonlarda endometrit evaziga mastit, tuxumdonlarni yallig‘lan-

ishi, isitma, ozish, qisir qolish, bepushtlik kuzaatilishi mumkin. Agar bo‘g‘oz hayvonlar brutsellyoz bilan tug‘ishning oxirgi kunlarida kasallansa, qo‘zi nimjon bo‘lib tug‘iladi va 1-2 hafta ichida nobud bo‘ladi. Brutsellyozdan ikkinchi marta homila tashlash juda kam hollarda yuz berishi mumkin. Brutsellyoz ayrim hayvonlarda bursit, gigroma, artrit, tendovaginit, qo‘chqorlarda orxit, urug‘donlarni shishishi bilan kechadi. Qo‘chqorlarda orxit kasalligi rivojlanadi (3-rasm). Homila tashlashdan 2-3 kun oldin qo‘ylarda vulvovaginit boshlanadi, jinsiy a‘zosidan shilimshiq, qon aralash shilimshiqli suyuqlik oqadi (4-rasm). Bu davrga kelib qo‘ylar ko‘p suv ichadi, holsizlanib yotib qoladi.

Brutsellyozda patologoanatomik o‘zgarishlar.

Ko‘p hollarda tashlagan homilaning boshi, oyog‘i va tanasi shishgan bo‘ladi. Teri ostida seroz-gemorragik infiltrat ko‘zga tashlanadi hamda kasal hayvon turgan sharoitga bog‘liq. Qo‘zg‘atuvchi organizmga tushgandan so‘ng limfa tugunlarga hamda parenximatoz a‘zolarini zararlaydi.

Brutsellyozda klinik belgilar. Kasallikning yashirin davri 14-30 kunni tashkil qiladi. Agar bo‘g‘oz hayvonlar bo‘lmasa belgisiz (latent) va surunkali kechadi hamda serologik va allergik tekshirish usullari orqali aniqlanadi. Bo‘g‘ozlikning ikkinchi davrida: Qo‘ylarda 3-5 oylarida homila tashlash kuzatiladi.

Brutsellyozga tashxis qo‘yish. Kasallikni laboratoriya diagnostikasida serologik, bakteriologik, allergik va polimeraza-zanjirli reaksiya (PZR) tekshirishlari qo‘llaniladi. Laboratoriyaga tashlangan homila, uning pardasi, yo‘ldosh yoki homilaning shirdoni, jigar, taloq, urug‘don, limfa tugunlaridan olingan bo‘lakchalari, sut yuboriladi. Ular konservatsiya qilinmasdan laboratoriyaga tezda yo‘llanma xat bilan jo‘natiladi. Agar patologik materialni o‘sha kuni yuborish imkoniyati bo‘lmasa, ularni (homiladan tashqari) 40% li glitserinda konservatsiya qilish talab etiladi.

1 va 2-rasm. Kasallikdan nobud bo‘lgan homila.

3-rasm. Qo‘chqor jinsiy a‘zosida Orxit.

4-rasm. Sovliqlar bachadoni bo‘shlig‘ining gemorragik yallig‘lanishi.

Davolash. Kasallikka chalingan hayvonlar davolanmaydi va go'shtga so'yiladi.

Kasallikning oldini olish va unga qarshi kurashish. Kasallikning oldini olish uchun xo'jaliklarda quyidagi ishlarni bajarish majburiydir:

- veterinar mutaxassisining ruxsatisiz xo'jalikka boshqa xo'jaliklardan hayvonlarni kiritmaslik hamda xo'jalikda hayvonlarni bir joydan ikkinchi joyga o'tkazmaslikni ta'minlash;

- xo'jalikka keltirilgan hayvonlar 30 kun profilaktik karantinga olinadi va ular serologik tekshiriladi;

- xo'jalik va aholiga tegishli hayvonlarni, hattoki yaylovda, umumiy sug'orish joyida boshqa hayvonlar bilan qo'shmaslik.

Kasallikka qarshi qo'ylarni emlash uchun Rev-1 shtammidan tayyorlangan vaksina ishlatiladi. Vaksina Br. melitensisning kuchsiz virulentli shtammasidan tayyorlangan. U bilan 4 oylik va undan katta urg'ochi qo'ylar ularni qochirishdan 2 oy oldin emlanadi. Vaksina qo'llanishdan oldin maxsus eritmada yoki sterilangan fiziologik eritmada eritiladi. 30 daqiqa o'tgach, teri ostiga 2 ml yuboriladi. 3 haftadan keyin immunitet paydo bo'ladi. Ushbu vaksinani qo'chqorlarning epididimitga qarshi qo'llash ham mumkin. Xo'jalikda kasallik aniqlangan taqdirda tuman (shahar) bosh veterinar vrachi dalolatnomasi asosida hokim qarori bilan ushbu hudud brutsellyoz bo'yicha nosog'lom deb e'lon qilinadi va unga karantin o'rnatiladi. Karantinning talab qoidalariga muvofiq quyidagilar taqiqlanadi:

- xo'jalikda xizmat qiluvchi veterinar ruxsatisiz poda, suruv guruhlarini aralashtirish, guruhlash;

- xo'jalikda, kasal hayvonlarni uzoq saqlash, vaqtinchalik saqlash uchun izolyator tashkil qilish;

Dezinfeksiya uchun 5% li faol xlorli ohak, 2-3% li o'yuvchi natriy eritmasi, 2% li formaldegid tavsiya etiladi. Go'ng biotermik usulda zararsizlantiriladi.

Xulosa

1. Brutsellyoz qo'zg'atuvchisi epizootik shaklda tarqaladi.

2. Brutsellyoz barcha nosog'lom hududlarda klinik namayon bo'ladi.

3. Brutsellyozga nosog'lom hududlarda o'z vaqtida profilaktik maqsadda epizootik tekshirish usullarini o'tkazishimiz kerak.

4. Patmaterialni serologik tekshirish orqali aniq diagnoz qo'yish va epizootik kartaga yozish zarur.

5. Hayvonlarni profilaktik maqsadda Rev-1 vaktsinasi bilan emlash zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Salimov X.S., Qambarov A.A., Salimov I.X., "Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar" darslik 2021 yil. Lesson Press MChJ nashriyoti.

2. Salimov X.S., Qambarov A.A. "Epizootologiya" darslik 2016 yil. F.Nasimov nashriyoti

3. Egamberdiyevich, Ruziyev Zohid, Klichov Odil Ilkhomovich, and Allazov Anvar Salokhovich. "Sheep Brucellosis Is A Dangerous Disease (Literature Review)." *Academicia Globe* 2.12 (2021): 11-13.

4. Ilkhomovich, Klichov Odil, Allazov Anvar Salokhovich, and Nurgaliyeva Janar Sarsengaliyevna. "Methods of checking for brucellosis in sheep and prevention measures." *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal* 11.10 (2021): 825-828.

5. Klichov, O.I., and A. S. Allazov. "BRUTSELLYOZNI SEROLOGIK TEKSHIRISH USULI VA NOSOGLOM XO'JALIKNI SOG'LOMLASHTIRISH TADBIRLARI." (2023): 25-28.

6. Klichov, Odil. "BRUTSELLOZNI TEKSHIRISH USULLARI VA OLDINI OLISH TADBIRLARI." *VETERINARIYA VA CHORVACHILIK SOHASIDAGI YUTUQLAR MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMI* (2021).

MUNDARIJA

Х.Б.Юнусов, Р.Б.Давлатов – Фан, таълим ва ишлаб чиқариш фидойиси.....	
А.И.Ятусевич, И.С.Касперович, Х.Б.Юнусов – Устойчивость экзогенных стадий Strongiloides Papillosus коз во Внешней Среде.....	
А.И.Ятусевич, С.Н.Кузьменкова, Х.Б.Юнусов – Трихостронгилиды в паразитарной системе овец.....	
А.И.Ятусевич, Л.И.Рубина – Акарицидные свойства румоцидной мази при отодектозе и псороптозе.	
М.Х.Лутфуллин, Р.Р.Тимербаева Р.Р.Гиззатуллин – Эффективность антигельминтных препаратов для лечения нематодироза мелкого рогатого скота.....	
Л.М.Кокколова, М.С.Саввинова, Н.А.Стручков, Л.Ю.Гаврильева, М.Д.Ефремова – Зараженность гельминтами волка (canis lupus) в Якутии.....	
Л.М.Кокколова, Л.Ю.Гаврильева, А.Н.Максимова, Е.П.Томашевская, З.Г.Татарина – Эколого-фаунистическая характеристика гельминтов диких плотоядных в Якутии.	
Л.М.Кокколова, К.Р.Нифонтов, З.Г.Татарина, Л.Ю.Гаврильева – Стронгилятозы кишечного тракта лошадей табунного содержания в Центральной Якутии.	
Е.О.Ковалевская, П.Р.Шлыкова – Капиллярии в кишечном паразитоценозе кур.....	
А.М.Сарока – Распространение кишечных гельминтозов индеек в различных природно-климатических зонах Республики Беларусь	
М.В.Старовойтова – Возрастная динамика криптоспоридиоза овец.....	
И. Р.Муллярова – Эймериоз кур, пути борьбы и профилактики.....	
И.Р.Муллярова – Эпизоотология ларвального эхинококкоза.....	
И.Р.Муллярова – Анализ гельминтологической ситуации по кишечным нематодозам сельскохозяйственных животных в Республике Башкортостан.	
А.Т.Серикова, Ш.К.Сулейменов, Р.Жмакенов – Распространение параскаридоза лошадей в области Абай.....	
С.Т.Дюсембаев, А.Т.Серикова, А.С.Койгельдинова – Ветеринарно-санитарная экспертиза и оценка продуктов убоя при стронгилятозах маралов.....	
Р.Р.Гиззатуллин, М.Х.Лутфуллин, Р.Р.Тимербаева – Профилактическая эффективность лекарственного средства к-55 при эймериозе индеек.	
Р.Р.Тимербаева, М.Х.Лутфуллин, Р.Р.Гиззатуллин – Стронгилятозы пищеварительного тракта лошадей в ООО «Сосна» Балтасинского Района Рт.	
М.Шевченко, Е.Д.Нестерова, Р.Р.Тимербаева – Инвазированность гельминтозами собак и кошек в некоторых районах города Казани.....	

- А.Т.Серикова, Ж.М.Нуржуманова, Ж.Табысбек – Распространение эймериозно-стронгилятозной инвазии ангорских коз в Бескарагайском районе области Абай.....
- Д.С.Голубев, Д.Ф.Карелин, С.Л.Радченко – Сравнительное гистологического строение желудка и кишечника щуки обыкновенной.....
- С.С.Халиков – Разработка Противопаразитарных препаратов методами механохимической модификации известных субстанций.....
- Ж.У.Еспанов, А.С.Даминов, А.С.Савина, Р.А.Егорова – Серологические методы прижизненной диагностики оводовых болезней лошадей.
- I.X.Rayimqulov, R.B.Davlatov, X.B.Yunusov – Parrandalarni ektoparazitlardan asraylik.....
- U.M.Asomiddinov, X.B.Yunusov, F.B.Ibragimov, F.I.Kurbanov, X.T.Yuldoshev – Baliqlarni saprolignioz va protoozozlarida baliq go‘ishtini veterinariya sanitariya jixatdan baholash.....
- R.B.Davlatov, B.S.Rustamov – Kurkalar gistomonozining epizootologik xususiyatlari.
- Г.Дж.Кутлиева, Б.И.Тураева, Х.Ф.Камолова – Спектр целлюлолитической активности штаммов bacillus subtilis, выделенных из домашних животных.....
- Z.I.Alikulov, Sh.M.Aminjonov – Qo‘ylar sistiserko‘zining tarqalishida itlarning o‘rni.....
- O.X.Rayimov, T.I.Tayloqov – Farg‘ona viloyatining ayrim tumanlarida qoramol trematodozlarining epizootik holati.....
- B.K.Uluqov, X.A.Safarov – Jizzax viloyatining ayrim tumanlarida qo‘ylar gelmintozlarining tarqalishi.....
- A.R.Tursunqulov, T.D.Boltayev – Itlarning teniidlari bilan zararlanishi va ularni oldini olish chora-tadbirlari.....
- H.Sh.Eshqulova – Sut mahsulotlarini ishlab chiqarishda tizimli boshqaruv va innovatsiyalar samaradorlikning asosiy omili sifatida
- Ш.М.Жахонгиров, Ф.Т.Абдиев – Фауна и эпидемиологическое значение москитов в очагах лейшманиозов Узбекистана
- Ш.М.Жахонгиров, Ф.Т.Абдиев – Эпидемические значения москитов в очагах лейшманиозов в Сурхандарьинской области
- З.А.Алибоев, А.С.Даминов, Э.М.Солиев – Сирдарё Вилоятининг айрим хўжаликлариди корамоллар орасида гельминтозларнинг тарқалиши
- С.С.Сейтвелиева, А.С.Даминов – Современное состояние паразитов Бухарского оленя (*Cervus hanglu bactrianus*) вольерного содержания на территории Зарафшанского национального природного парка
- X.A.Kuvvatov, A.C.Daminov – Цестодозлар билан зарарланган балиқларнинг эпизоотологик мониторинги.....
- Ж.М.Исаев, С.С.Халиков, И.А.Улашев, Орипов А.О. – Противогельминтные препараты методами механохимии для овец.....

A.S.Daminov, A.B.Chorshambiyev, A.X.Qurbonov, S.A.Boypo‘latova Monieziozni davolashda zamonaviy antigelmentik dori vositalarini qo‘llash.....

A.G‘.Jabborov, B.D.Narziyev – Mahalliy og‘riqsizlantirish va uni qo‘llash usullari

Sh.X.Qurbanov – O‘zbekiston sharoitida qo‘ylarning ichak sestodozlari va ularning qo‘zg‘atuvchilari

Sh.X.Qurbanov – Qo‘ylar monieziozining diagnostikasi va oldini olish choralari.....

J.N.Ochilov, E.I.Bobonazarov – Sigirlarda homila yo‘ldoshining ushlanib qolishini oldini olish.....

D.M.Allambergenov, Z.M.Hojamberganova – Qoraqolpog‘iston Respublikasi Garbiy hududlarida qo‘ylarda nematod kasalligini aniqlash va kasallikka qarshi kurash tadbirlari.....

S.F.Xolikov, M.I.Xushnazarova – Parranda go‘shini veterinariya-sanitariya ekspertizasi.

A.C.Даминов, Ф.С.Пулотов – Қорамол бовиколёзининг тарқалиши.....

O‘.I.Rasulov, E.I.Bobonazarov, D.A.Boybutayeva – Maxsuldor va zotdor qoramollarni piroplazmidozlardan saqlab qolish chora-tadbirlari.....

T.K.Ғазнақулов – Ценуроз касаллигининг тарқалишида итларнинг ролини камайтириш.

Ш.О.Эшматов – Қашқадарё вилоятида эчкилар мониезиозини тарқалиши

М.Г.Каримов – Спортга қатнашувчи отларда жароҳатлар.

М.Г.Каримов – Спортга қатнашувчи отларда пай касалликлари.....

B.S.Rashidov, D.M.Allambergenov, Z.M.Hojamberganova – Qishloq xojalik hayvonlarida nemotoda kasalligining tarqalishi.

O.X.Rayimov, T.I.Tayloqov – Qoramol fassiolyozining tarqalishi va patologoanatomik tashhisi.

S.S.Meyliyev, N.E.Yuldashov – Samarqand viloyatining ayrim tumanlarida qoramollar gelmintozlarining tarqalishi va dinamikasi.....

И.А.Улашов, А.И.Ахмадов – Фенасал ва албендазолнинг маҳаллий хомашё ва технологиялар асосида ишлаб чиқилган суспензион шакллари ни дастлабки синаш натижалари.....

G.Kurbaniyazova, D.M.Allambergenov, Z.M.Hojamberganova – Oziq-ovqat sanoati korxonalarida veterinariya sanitariya laboratoriyalarining vazifalari.

U.T.Qarshiyev, S.B.Eshburiyev – Quyonlarda kalsiy-fosfor almashinuvi buzulishlarini oldini olishda innoprovetni qo‘llash.

A.Z.Saidov, D.Sh.Toshpo‘latov – Organoleptik va laboratoriya usullar yordamida broyler jo‘jalari go‘shining sifat darajasini aniqlash.....

S.F.Fayziyeva, Q.N.Norboyev – Buzoqlar dispepsiyasida ichak mikrofloralarining o‘zgarishlari.

P.A.Расулов, Т.И.Тайлоков – Диктиокаулёзни даволаш, олдини олиш ва унга қарши курашиш чора-тадбирлари.....

Ш.А.Бабаева – Туяқушларнинг клинико-физиологик ҳолатига “panaroot-98” препаратининг таъсири.....

- М.Б.Сафаров – Мебикар антистресс препаратининг қўйлар стрессдаги клиник кўрсаткичларига таъсири.....
- D.I.Azimova, Sh.N.Nasimov – Asalari nozematozining xorijiy davlatlarda va respublikamizda tarqalish dinamikasi.....
- T.I.Taylakov, I.A.Hazratqulov – Surxondaryo viloyatining ayrim sug‘oriladigan hududlarida echkilar orasida fassiolyozning tarqalishi.....
- S.S.Dagarov, F.B.Ibragimov – Sifatli quyon go’shti - sog‘lom hayot garovi.....
- A.X.Xamrayev, A.S.Daminov, F.B.Ibragimov – Samarqand viloyati suv havzalarida baliqlar liguliyozining tarqalish darajasini o‘rganish natijalari.....
- S.F.Erimov, D.A.Emnazarov – Quyon otodektozi kasalligi klinik belgilari, etiopatogenezi, davolash va oldini olish chora-tadbirlari.....
- B.Z.Muxtarov, E.A.Muxtarov. M.A.Yakubov – Change of biochemical indicators of blood in putural pododermatitis of productive cows.....
- G‘.G‘.Jabborov, R.B.Davlatov – Qo‘y ektoparazitlarining tarqalishi, davolash va profilaktika tadbirlari.....
- I.G‘.Usmanov, T.I.Taylakov, Sh.O.Eshmatov – Tog‘oldi va tog‘ hududlarida mayda shoxli hayvonlar orasida anoplotsafalyatozlarni tarqalishi.....
- A.N.Xudjamshukurov – Jo‘jalar eymeriozida yangi eymeriostatlarni qo‘llash.....
- Ш.Абдуллаев, Р.Мирсаидова, Р.Ф.Рузикулов – Проблемы иммунопрофилактики в промышленном птицеводстве.....
- Б.З.Мухторов – Йирингли пододерматит билан касалланган сигирлар туёғи таркибидаги айрим кимёвий элементларнинг ўзгариши.....
- Б.З.Мухторов – Маҳсулдор сигирлар йирингли пододерматитларида қоннинг айрим морфологик кўрсаткичлари.....
- Д.Эшимов, Д.Ибрагимов, О.З.Чўлиева – Влияние транквилизаторов на морфологические показатели крови цыплят.....
- Х.Ш.Боймуратова, Ў.И.Расулов – Сут юкори озикавий қиймати эга бўлган маҳсулот (адабиёт маълумотлари таҳлили асосида).....
- N.Dilmurodov, A.Yusupov, Sh.Urazov – Veterinariya fundamental fanlari modulini o‘qitishning ayrim jihatlari.....
- S.M.Axmedov – Mayda shoxli hayvonlar paramfistomatozning klinik belgilari.....
- B.A.Kuliyev – Qo‘ylar paramfistomatozida ayrim to‘qima va hujayralardagi gistoximik o‘zgarishlar.....
- E.I.Bobonazarov – Baliqlarda trixodinoz kasalligining epizootologiyasi, davolash usullari va oldini olish choralari.....
- E.I.Bobonazarov – Tuberkulyoz (sil) kasalligini etiologiyasi, patogenezi patanatomiyasi va tashxisi.....

E.I.Bobonazarov, M.Q.Abdumalikova – Qoramol piroplazmozi patomorfologiyasini o‘rganishning ahamiyati.....	
O.I.Klichov, I.X.Salimov – Qo‘ylarning infeksiyon enterotoksemiya kasalligi profilaktikasi va qarshi kurash tadbirlari.	
A.G‘.Jabborov – Otlarda operatsiya jarayonida umumiy og‘riqsizlantirishni qo‘llash.....	
A.I.Ruziyev, H.B.Niyozov – Itlarda otodektoz kanasi (otodectes cynotis) bilan quloq zararlanganda uning tashxisi va davolash usuli	
O.I.Klichov, M.K.Xolmurodova, D.D.Aliyev – Qo‘ylarning brutsellyoz kasalligi	
O.I.Klichov, I.X.Salimov – Qo‘ylarning infeksiyon anaerobli enterotoksemiya kasalligini o‘rganilish tarixi (Adabiyotlar tahlili).....	
S.F.Erimov – Qoraqalpog‘iston respublikasi sharoitida qo‘y-echkilar volfartiozi.	
D.S.Toshmurodov, D.Eshimov, Q.X.Ergashev – Xitozan (Bombyx Mori) gidroksiapatitining tarkibi va parrandalar organizmidagi ahamiyati.....	
Б.А.Кулиев – Патоморфология и диагностика пневмонии ягнят каракульской породы.....	
D.Nishanov, R.B.Davlatov – Itlarning demodekozini davolash va oldini olish tadbirlarini takomillashtirish.....	
К.Ш.Акрамов – Товуклар гельминтозларига қарши курашиш чора-тадбирлари	
R.B.Davlatov, G‘.G‘.Jabborov, R. S. Xushvaqtova – Qo‘y va echkilarning ektoparazitlarini davolash va oldini olishda ivermektin ₁₀ preparatini qo‘llash.....	